

KONINKLIJKE
HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ
DER WETENSCHAPPEN

Juryrapport

Brouwer Vertrouwensprijs 2024

Het verheugt de jury dit jaar - alweer voor de 7^e keer - de Brouwer Vertrouwensprijs toe te mogen kennen aan een inspirerend en veelbelovend initiatief dat het vertrouwen in de samenleving daadwerkelijk versterkt. In deze laudatio legt de jury verantwoording af waarom zij met overtuiging en in volledige unanimititeit voor het winnende initiatief heeft gekozen.

Het is ontroerend en enorm motiverend om vast te kunnen stellen welk een rijkdom aan initiatieven in Nederland ontwikkeld wordt om actief bij te dragen aan het goed functioneren van onze samenleving. Terwijl er veel zorgen worden geuit over de toenemende polarisatie, wederzijds onbegrip en een steeds grotere kloof tussen verschillende groepen in de samenleving, zien wij met het uitschrijven van deze prijs dat er ook een andere werkelijkheid is. Het aantal mensen dat zich inzet als vrijwilliger of als professional is ontelbaar. Zij werken aan een leefbare samenleving die onderling vertrouwen en institutioneel vertrouwen als hoeksteen van ons handelen uitstraalt.

Vertrouwen is een breed en rijkgeschakeerd begrip; denk aan zelfvertrouwen, dat ieder hier vandaag aanwezig als een vanzelfsprekendheid beschouwt, maar hetgeen het voor vele anderen allang niet meer is. Denk aan onderling vertrouwen, waarmee wij in staat zijn mogelijke breuklijnen te helen. Of denk aan een gebrek aan vertrouwen in de toekomst, dat zich uit in angst en onzekerheid, misschien wel frustratie. In het Nederlands hebben we maar een woord voor deze verschillende vormen van vertrouwen. In het Engels is dat anders [zijn hier twee woorden voor]: 'trust' en 'confidence'. 'Trust' staat voor relationeel vertrouwen en 'confidence' voor institutioneel vertrouwen. We zien nu in Nederland dat er sprake is van afnemend relationeel maar vooral ook institutioneel vertrouwen. Denk aan het vertrouwen in de politiek, de politie en de wetenschap, om maar een paar voorbeelden te noemen.

Dit jaar mocht de jury een keuze maken uit een 32 inzendingen. Dat klinkt nogal klinisch, maar achter die 32 inzendingen gaan evenzoveel bijzondere en originele plannen schuil, waaraan door honderden gewerkt is en welke plannen elk op eigen wijze een bijdrage leveren aan versterking van het vertrouwen in onze samenleving. Deze inzendingen komen op voor onderbedeelde groepen; zij trachten preventief te zijn bij instabiele situaties; zij stimuleren een brede betrokkenheid bij het samen leven, bijvoorbeeld met nieuwkomers; of zij voorkomen dat mensen meegezogen worden in een wereld van complotten en onbewezen stellingnames. In zekere zin biedt het lezen van alle bijdragen voor de leden van de jury een mooi – en vooral hoopvol – venster op de Nederlandse samenleving waarin velen een bijdrage leveren aan een succesvolle en voor iedereen waardevolle samenleving.

KONINKLIJKE
HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ
DER WETENSCHAPPEN

De winnaar dit jaar is het project **Cash2Grow**

Cash2Grow zet spaargroepen op voor mensen met een smalle beurs. Dit gebeurt vanaf de leeftijd van 16 jaar. De spaargroepen genereren onderling/relatoneel vertrouwen, vervolgens ook zelfvertrouwen en daarmee vertrouwen in de samenleving. In feite wordt met dit initiatief stille armoede bestreden, een hardnekkig en lastig op te lossen probleem. Het initiatief groeit gestaag en over het hele land verspreid, en telt inmiddels 80 spaarkringen verspreid over 10 steden. Een prachtige tweede opbrengst van dit project is dat er steeds nieuwe begeleiders worden opgeleid en ingezet. Deelnemers worden ervaringsdeskundigen om vervolgens zelf weer anderen te kunnen ondersteunen. Dit heeft een voorbeeldwerking voor alle betrokkenen en we weten inmiddels uit veel onderzoek dat het inzetten van ervaringsdeskundigen naast professionele begeleiders veel positief effect sorteert. Cash2Grow werkt aldus als een inktvlek: je wordt geholpen en gaat daarna anderen helpen. Daar komt bij dat dit initiatief niet alleen de deelnemers zelf helpt maar ook gezinnen/families achter de deelnemers. Cash2Grow doet veel aan verborgen armoede, de drempel om mee te doen is laag en het wederzijds begrip maakt het makkelijker om over de eigen schroom heen te stappen en mee te doen. Juist omdat Cash2Grow zo toegankelijk is, bereiken de initiatiefnemers mensen die bij de formele instanties buiten beeld blijven.

De jury is onder de indruk van de kwaliteit en vindingrijkheid van dit initiatief. Hoewel er inmiddels meer initiatieven zijn die zich richten op armoedebestrijding en het oplossen van schulden, is Cash2grow een welkome aanvulling op andere initiatieven en vooral ook op de formele loketten en instanties. De wetenschappelijke effecten van de benadering van Cash2Grow vragen nog om nader onderzoek. Maar het wetenschappelijk bewijs van de effectiviteit van een laagdrempelige benadering van mensen met financiële zorgen stapelt zich op, en dat geldt ook voor het feit dat onderling hulpbetoon onder gelijkgestemden echt werkt. Daar komt bij dat Cash2Grow zich richt op het voorkomen dat mensen met een krappe beurs in de problemen komen. Door met elkaar te sparen en – letterlijk – een voorschot te nemen op te verwachten toekomstige uitgaven, hebben de deelnemers meer rust en minder stress. Zij kunnen zich richten op de andere facetten van hun leven. Niet onvermeld mag blijven dat armoede verstrekkende gevolgen kan hebben voor andere levensgebieden. We weten dat armoede en gezondheid nauw samenhangen: geen geld voor gezond eten, geen positie om een goed geïsoleerde woning te verwerven en te weinig mentale ruimte om bijvoorbeeld aan opvoeding, werk en opleiding te kunnen besteden. Wat dat laatste betreft: opgroeien in armoede heeft een negatieve invloed op de ontwikkeling van kinderen en scheelt letterlijk IQ-punten. En laten we niet vergeten dat armoede een van de belangrijkste oorzaken van stress is.

KONINKLIJKE
HOLLANDSCHE MAATSCHAPPIJ
DER WETENSCHAPPEN

Er zijn inmiddels 80 spaargroepen bij Cash2Grow. Dat is nog niet heel veel als we bedenken dat bijna 1 miljoen mensen, waaronder 230.000 kinderen, in Nederland in armoede leven. Maar de jury gelooft in dit systeem van spaargroepen dat – zo hebben de initiatiefnemers bewezen – zich heel makkelijk laat vermenigvuldigen in alle regio's van Nederland. De jury is ervan overtuigd dat de toekenning van de Brouwer Vertrouwensprijs daartoe een extra steentje zal bijdragen. Mogelijk kan met deze prijs meer bekendheid worden gegeven aan Cash2Grow en kunnen andere initiatieven leren van deze aanpak. Ook hoopt de jury dat gemeentes – zij hebben een formele taak in dezen – in hun dienstverlening ook wijzen op de spaargroepen en daar waar nodig ondersteuning bieden. Dit alles kan dan weer bijdragen aan institutioneel vertrouwen.

De jury vertrouwt er op dat Cash2Grow dit prachtige werk met groot enthousiasme en kennis van zaken zal voortzetten.

Prof. dr. G.T.M. (Geert) ten Dam, voorzitter college van bestuur en hoogleraar onderwijskunde Universiteit van Amsterdam

Mr. J.F.E. (Joost) Farwerck, CEO & Chairman Board of Management KPN.

Drs. A.M. (Annemiek) Fentener van Vlissingen, voorzitter raad van commissarissen SHV Holding N.V.

Mr. L.J. (Lodewijk) Hijmans van den Bergh, commissaris/toezichthouder, vml. partner De Brauw Blackstone Westbroek, vml. lid raad van bestuur Koninklijke Ahold

Prof. dr. P.L. (Pauline) Meurs, voorzitter Cultuurfonds, emeritus-hoogleraar bestuur van de gezondheidszorg Erasmus Universiteit Rotterdam, vml. wetenschappelijk directeur Erasmus Centrum voor Zorgbestuur, oud-voorzitter Raad voor Volksgezondheid en Samenleving, oud-lid Eerste Kamer der Staten-Generaal

Prof. dr. F.P. (Frits) van Oostrom, universiteitshoogleraar Universiteit Utrecht, oud-president KNAW

De jury vergaderde online en in het Hodshon huis op 2 november en op 6 december 2023, onder voorzitterschap van Jhr. mr. A.A. (Albert) Röell, lid bestuur KHMW, en in aanwezigheid van Prof. dr. A.P. (Ad) IJzerman, lid bestuur en wetenschappelijk secretaris natuur- en medische wetenschappen KHMW en Drs. S. (Saskia) van Manen, secretaris KHMW.